

GAUDEAMUS

Jan Hurdík sedmdesátiletý

Pokud by se uspořádala ve zdejší akademické komunitě anketa o nejkonciliantnějšího profesora práva, jistě by se v ní *prof. JUDr. Jan Hurdík, DrSc.*, který v závěru tohoto měsíce oslaví sedmdesáté narozeniny, se svou empatií, smířlivostí a schopností uvolňovat napětí ocitl na čelném místě.

Jan Hurdík se narodil ve středu 28. listopadu 1951 ve starodávné Třebíči. Toho dne bylo novoluní, spojované těmi, kdo tomu věří, s ideálním časem, kdy začít něco nového. Za dosavadních sedm desetiletí *Hurdíkova* pobývání mezi námi se nového odehrálo v jeho životě i ve společnosti mnoho.

Jubilant je až na dvě krátké přestávky spjat celý svůj profesní život s právnickou fakultou brněnské univerzity. Zde absolvoval v roce 1976 právnická studia, zde také o rok později dosáhl titulu doktora práv na základě práce *Politicko-právní aspekty znárodnění základních výrobních prostředků v Československu v letech 1945–1948*. V té době *Hurdík* působil v Třebíči na okresní prokuratuře, přičemž toto jeho angažmá bylo přerušeno výkonem vojenské služby. Nejprve u motostřelců ve Velké Hleďsebi na západě Čech, posléze v Příbrami. V roce 1980 se vrátil jako odborný asistent na svoji *alma mater*, nesoucí tehdy *Purkyňovo* jméno. Univerzitní prostředí umožnilo *Hurdíkovi* jeho vědecký růst. Kandidátskou práci *Problém zneužití subjektivních práv občanských* obhájil 21. května 1984 na Právnické fakultě Univerzity Karlovy před komisí, v níž nechyběli významní českoslovenští civilisté *Češka, Jehlička, Lazár* nebo *Knappová* (*Právník*, roč. CXXIV, 1985). Z kandidátské práce vznikla monografie *Zneužití subjektivních práv občanských* (Brno: Univerzita J. E. Purkyně, 1987), která si svoji váhu podržela dodnes. Téma ostatně zůstalo předmětem *Hurdíkova* trvalého badatelského zájmu, jak nasvědčuje nedávná jubilatova stať v našem časopisu (*Právník*, roč. CLVIII, 2019) nazvaná *Zneužití práva – z nicoty univerzální zásada?* V roce 1987 byl *Jan Hurdík* jmenován docentem. V roce 2001 se stal doktorem právních věd po obhajobě disertace *Právnícké osoby. Obecná právní charakteristika*. O tomto jubilatově úspěchu přinesl náš časopis rovněž zprávu (*Právník*, roč. CXL, 2001). Tři roky nato dosáhl *Jan Hurdík* jmenování profesorem.

Jubilantův vědecký růst tím přirozeně neskončil. Jeho vědecký rozvoj obohatily během jeho akademické kariéry četné studijní stáže, zahraniční cesty a pobyty v Maďarsku, Polsku, Rakousku, Německu a ve Francii. Zvláště francouzská právní kultura působila na *Hurdíkův* vědecký profil, jak na to i v našem časopisu již před dvacetiletím poukázal *Petr Hajn* (*Právník*, roč. CXL, 2001). Odráží se to i v jubilatově literární činnosti. *Hurdík* se hlásí k odkazu významných brněnských civilistů *Jaromíra Sedláčka* a *Josefa Macura*, ale zjevně bere v úvahu i četné jiné inspirace, jak se přesvědčí každý, kdo otevře některou z jeho knih.

Databáze Národní knihovny České republiky eviduje třicet pět titulů, o jejichž vznik se *Jan Hurdík* autorsky nebo spoluautorsky zasloužil. Počet to není úplný, neboť jsou také knihy, u nichž je jubilant ukryt pod označením „*a kol.*“, jak se např. stalo u opakovaně vydávané *Fialovy* učebnice *Občanské právo hmotné*, populární ještě na počátku tisíciletí. Kromě učebních textů, v jejichž psaní jubilant ve spolupráci s dalšími autory ze své fakulty nadále pokračuje, se *Hurdík* věnuje zpracování klíčových institutů civilního práva

a jeho obecným otázkám. Opakovaně se k nim vrací; knižně publikuje přes pětaticet let. Poměrování konkrétních témat zásadami soukromého práva i principy práva ústavního předvedl v nedávné době v knize *Náklady občanského soudního řízení a rovný přístup účastníků ke spravedlnosti* (Praha: Wolters Kluwer, 2016). Z dalších jubilantových prací připomeňme alespoň díla *Osoba a její soukromoprávní postavení v měnícím se světě* (Brno: Masarykova univerzita, 2004) a *Systém zásad soukromého práva* napsaný společně s *Petrem Lavickým* (Brno: Masarykova univerzita, 2010). Některé *Hurdíkovy* práce byly v našem časopisu recenzovány. Stojí za povšimnutí, že se zhodnocením jeho děl nepřispěli na stránky *Právnicka* juniorní akademici, ale významní a uznávaní profesori a vědci od *Knappa* přes *Lazára* a *Hajna* až po *Tomáška*.

Významné jsou *Hurdíkovy* konferenční aktivity, ať již vystupuje jako jeden z pořadatelů konferencí na Masarykově univerzitě, anebo jako referující účastník takových vědeckých podniků v českých zemích i v zahraničí; pravidelně navštěvuje např. *Lubyho dny* pořádané Trnavskou univerzitou. Dokladem těchto *Hurdíkových* počínů jsou záznamy jeho vystoupení ve sbornících vydávaných v tuzemsku i v cizině. Stejně jako literární výstupy vykazují i ústní projevy *profesora Hurdíka* typickou eleganci právnického vyjadřování, oceňovanou nejen na vědeckých setkáních, ale také studenty na přednáškách, kdy jubilant promluví o „splendidní izolaci práva“ nebo „kaldém hávu normativního světa“. *Hurdík* nenahlíží na právo jen juristickými očima, přihlíží k poznatkům psychologie, sociologie a dalších vědních oborů, jimiž poměřuje své úvahy o právu a své závěry.

Hodí se rovněž připomenout letitou spolupráci *Jana Hurdíka* s našim časopisem. Na stránkách *Právnicka* najdeme kromě jiných příspěvků přes desítku jeho statí. Některé jsou stále inspirativní.

Svět se mění. Ne vždy se vývoj otáčí k tomu lepšímu. Soukromé právo přitom často přichází k úhonně. Už přes století stále sílí (a rok od roku rychleji) snahy ukrajovat z privátní sféry: omezovat svobodu rozhodování a nutit lidi zákonnými nařízeními k tomu, k čemu je veřejná moc nedokáže přesvědčit. Nedosti na tom: zvláště v našich končinách pozorujeme, jak se koncept *rule of law* v rukou politiků, skloňujících několikrát denně hodnoty právního státu, transformuje v metodu *rule by law*. Kdo nechce přitakat myšlence, že právo a právní věda nejsou víc než služkami politiky, se nemůže smířit ani s tím, že by všechny vznešené texty o významu a smyslu práva, o jeho funkcích a obecných zásadách, byly jen poezií životní marnosti. *Jan Hurdík* přidává dlouhá léta svůj hlas na stranu těch, kdo se snaží, aby tomu tak nebylo. V tomto úsilí mu přejeme vytrvalost a dostatek spojenců, ve vědecké práci další úspěchy, leč hlavně mu přejeme ještě dlouhá léta plná šťastných a spokojených dnů.